

การพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นสถาบันการเงินชุมชน : จังหวัดเชียงใหม่

THE DEVELOPMENT OF VILLAGE AND URBAN FUND TO COMMUNITY FINANCIAL INSTITUTE : CHIANGMAI PROVINCE

ผู้วิจัย ยุวเรศ พูลลาภสวัสดิ์¹
อาจารย์ที่ปรึกษา ร้อยโทสุพรชัย ศิริไกวหาร²
 จุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนา
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน เป็นการวิจัยภาคสนามแบบไม่ทดลอง
กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ คณะกรรมการและสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่
ปี พ.ศ.2554 จำนวน 646 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม
การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอย
พหุคูณ และเกณฑ์ของ John W. Best

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและ
ชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน มี 3 ปัจจัย เรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย
ได้แก่ 1) การสนับสนุนของภาครัฐด้านการฝึกอบรม การให้ข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนวัสดุ
อุปกรณ์ และการติดตามตรวจเยี่ยม 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 3) ความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน
ที่ดีของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
โดยมีความสัมพันธ์ในระดับสูง และความสำเร็จในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
เป็นสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ.2554 มีระดับความสำเร็จมากที่สุด
ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา การพัฒนากองทุนหมู่บ้านและ
ชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย
ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในการทำงานไม่เท่ากัน 2) สมาชิกขาดการจัดการวินัย

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

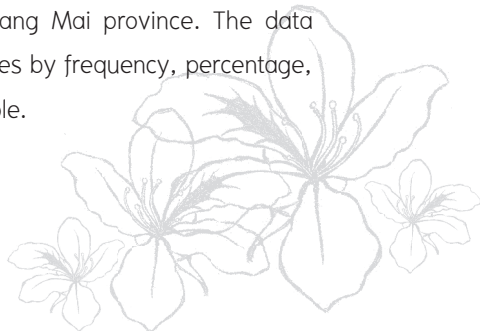
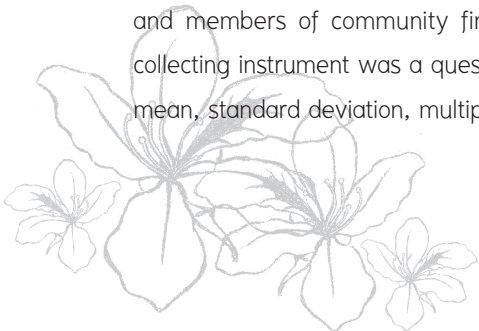
³ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ทางการเงินของตนเอง เช่น กู้เงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ 3) ระบบการทำงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนโดยให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมากกว่าการขับเคลื่อนโดยระบบ 4) สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขาดความรู้สึกเป็นเจ้าของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 5) ขาดการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นสถาบันการเงินชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่ เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) คณะกรรมการมีการดำรงตำแหน่งตามวาระ ทำให้การทำงานขาดความต่อเนื่อง 2) ความพร้อม ศักยภาพของคณะกรรมการไม่เท่ากัน 3) สมาชิกบางคนของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของสถาบันการเงินชุมชน 4) สมาชิกบางคนยังไม่เชื่อมั่นต่อระบบการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้เสนอข้อเสนอแนะการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ควรมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทางสื่อต่างๆ เพื่อเผยแพร่การดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ 2) ควรพัฒนาทักษะการบริหารจัดการให้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น การจัดฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 3) ควรส่งเสริมและพัฒนาระบบการเรียนรู้แก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้สามารถนำภูมิปัญญามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 4) ควรส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพของหมู่บ้านและชุมชนเมือง 5) ควรส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารต่างๆ แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง 6) ควรส่งเสริมให้เยาวชนเข้ามาเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเสริมสร้างวินัยการออมเงิน

คำสำคัญ : การสนับสนุนของภาครัฐด้านการฝึกอบรม การให้ข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และการติดตามตรวจเยี่ยม, การมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, ความรู้ ความสามารถในการบริหารงานที่ดีของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ABSTRACT

The purpose of this research was to study factors affecting the success of the development of village and urban fund to community financial institute. This study was a field research as non-experimental design. Sample group of this study consisted of 646 committees and members of community financial institute in 2011 of Chiang Mai province. The data collecting instrument was a questionnaire. Statistical data analyses by frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple regression, and Best's principle.

The results of this research found that there were 3 factors affecting the success of the development of village and urban fund to community financial institute at statistically significant level of 0.05 with correlation from high to low respectively as follows : 1) The support of public sectors on training, providing information, supporting material, and visiting 2) Participation of members in managing village and urban fund 3) Knowledge, capability, and managing skills of committees Also, the result of this study found that the success of the development of village and urban fund to community financial institute in 2011 of Chiang Mai province was highest level. Respondents commented on the problems of the development of village and urban fund to community financial institute in Chiang Mai province with frequency from high to low respectively as follows : 1) Inequity working of the committees 2) Members lacked of good financial discipline such as using loan did not meet the objective 3) The committees worked by focusing on individuals rather than working system. 4) Members lacked of sense of belonging on village and urban fund 5) Lacked of supporting of local organizations. Respondents found obstacles in development of village and urban fund to community financial institute in Chiang Mai province with frequency from high to low respectively as follows : 1) The committees had working period without continuity 2) Inequity of the committee's readiness and capacity 3) Some members of village and urban fund did not understand community financial institute's objectives 4) Some members did not trust on working system of the committees.

Respondents had suggestions about the development of village and urban fund to community financial institute in Chiang Mai province with frequency from high to low respectively as follows : 1) Should have public relations about operation of village and urban fund with all media 2) Management skills should be developed to the committees of village and urban fund 3) Learning process should be promoted and developed to the members of village and urban fund 4) Should promote the village and urban fund as funding source for the occupation of village and urban 5) Should promote the village and urban fund as information centers 6) Should promote the youth as the members of village and urban fund in order to build up the discipline of saving money.

Keywords : The Support of Public Sectors on Training, Providing Information, Supporting Material and Visiting, Participation of Members in Managing Village and Urban Fund, Knowledge, Capability and Managing Skills of Committees

บทนำ

ปี พ.ศ.2544 รัฐบาลมีนโยบายการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน เสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บนพื้นฐาน บนแนวทางให้หมู่บ้าน/และชุมชนเมือง เป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการกองทุนด้วยคุณค่า และภูมิปัญญาของตนเอง ปัจจุบันปี พ.ศ.2557 ซึ่งถือว่าเป็นปีที่ 13 ที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้มีการขับเคลื่อนเรียนรู้ และพัฒนาบนความคาดหวังและความเชื่อที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง จนทำให้หลายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถที่จะพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชนได้ โดยนำรูปแบบการให้บริการของสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์มาให้บริการแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองทั้งระบบการรับฝาก ระบบสินเชื่อ และให้บริการทางการเงินอื่นๆ จนสามารถที่จะสนองตอบความต้องการให้กับประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้อย่างหลากหลายทั่วถึงและสถาบันการเงินชุมชนเองก็สามารถที่จะสร้างรายได้ สร้างผลกำไรจนนำไปสู่การสร้างระบบสวัสดิการ และสร้างสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2547

จากข้อมูลสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ปี พ.ศ.2554 จังหวัด

เชียงใหม่ มีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำนวน 2,122 กองทุน พัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชน จำนวน 66 แห่ง จึงยังมีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอีกจำนวนมากที่ต้องการพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชน

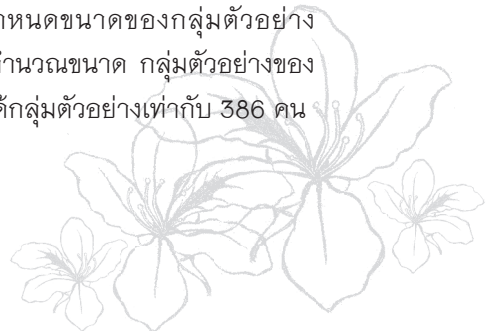
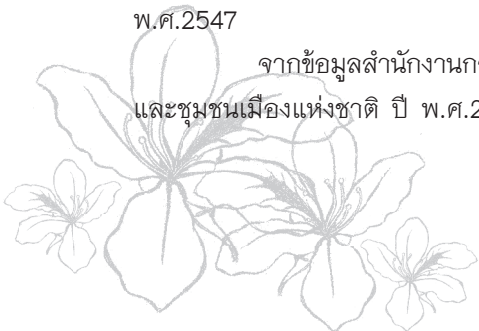
ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน เพื่อนำผลการศึกษาไปเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้ประโยชน์เป็นแนวทางในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้สามารถพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยภาคสนามแบบไม่ทดลอง (Non-experimental Design) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชน และสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ.2554 จำนวน 66 แห่ง แบ่งเป็น 2 กลุ่มตัวอย่างคือ 1) คณะกรรมการ จำนวน 739 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 260 คน 2) สมาชิก จำนวน 11,339 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 386 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมแบบสอบถามนำมาเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลขและนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science : SPSS) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติความถี่และร้อยละในการวิเคราะห์ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณ และใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ของ John W. Best (1970) วิเคราะห์ระดับความสำเร็จในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน และตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน ใช้สถิติความถี่

ผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ.2554 เรียงลำดับความสัมพันธจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. การสนับสนุนของภาครัฐด้านการฝึกอบรม การให้ข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และการติดตามตรวจเยี่ยม ($R=0.932$)

2. การมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ($R=0.889$)

3. ความรู้ความสามารถในการบริหารงานที่ดีของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ($R=0.849$)

ความสำเร็จในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ.2554 มีระดับความสำเร็จมากที่สุด

ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในการทำงานไม่เท่ากัน 2) สมาชิกขาดการจัดการวินัยทางการเงินของตนเอง เช่น กู้เงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ 3) ระบบการทำงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนโดยให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมากกว่าการขับเคลื่อนโดยระบบ 4) สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขาดความรู้สึกเป็นเจ้าของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 5) ขาดการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) คณะกรรมการมีการดำรงตำแหน่งตามวาระ ทำให้การทำงานขาดความต่อเนื่อง 2) ความพร้อม ศักยภาพของคณะกรรมการไม่เท่ากัน 3) สมาชิกบางคนของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของสถาบันการเงินชุมชน 4) สมาชิกบางคนยังไม่เชื่อมั่นต่อระบบการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

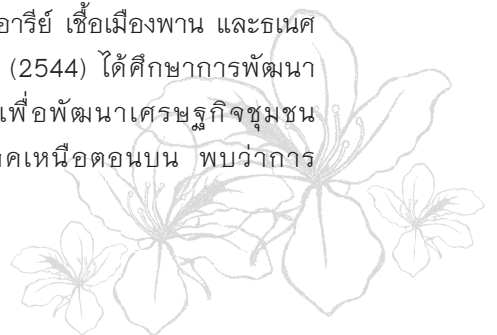
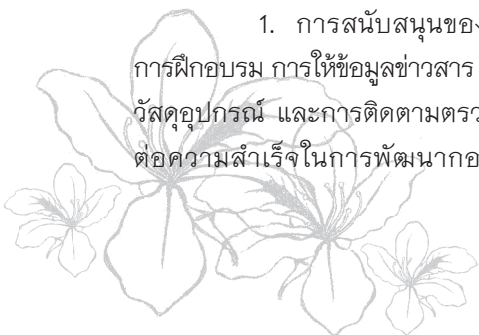
ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้เสนอข้อแนะนำการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ควรมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทางสื่อต่างๆ เพื่อเผยแพร่การดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ 2) ควรพัฒนาทักษะการบริหารจัดการให้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น การจัดฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 3) ควรส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้แก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้สามารถนำภูมิปัญญามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 4) ควรส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพของหมู่บ้านและชุมชนเมือง 5) ควรส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารต่างๆ แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง 6) ควรส่งเสริมให้เยาวชนเข้ามาเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเสริมสร้างวินัยการออมเงิน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ.2554 พบว่ามีประเด็นอภิปรายผล ดังนี้

1. การสนับสนุนของภาครัฐด้านการฝึกอบรม การให้ข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และการติดตามตรวจเยี่ยม มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนากองทุนหมู่บ้าน

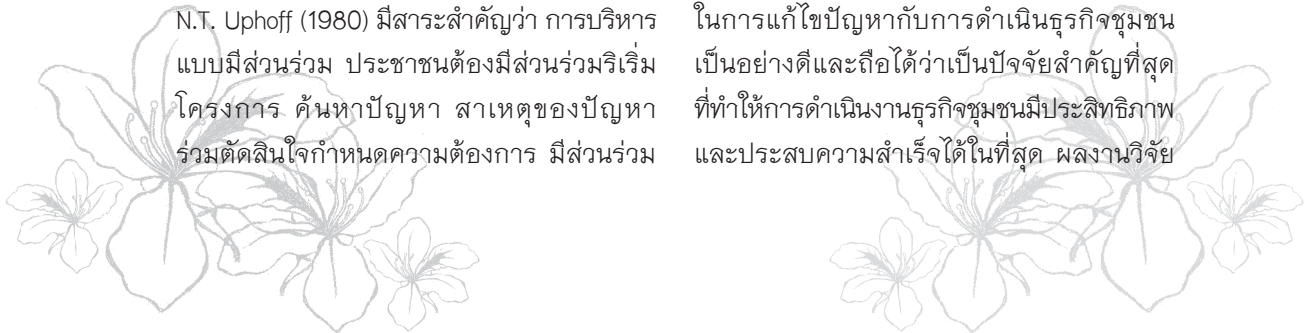
และชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีหลักการบริหารของ Henry Mintzberg (1973) มีสาระสำคัญว่า การบริหารงานที่สำเร็จ ผู้บริหารเป็นผู้แทนขององค์กรในการปฏิบัติภารกิจ มีความรับผิดชอบในการจูงใจ ชี้นำ สร้างความสัมพันธ์กับภายนอกองค์กร มีข้อมูลที่ทันสมัย สามารถให้ข้อมูลประชาสัมพันธ์องค์กรในเรื่องนโยบาย แผนงาน การปฏิบัติงานและผลการดำเนินงานไปสู่องค์กรภายนอก และมีความตั้งใจในการทำงาน รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา และบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้ สอดคล้องกับแนวคิดหลักธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 มีสาระสำคัญว่า หลักการบริหารงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพ และเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธาดา วรธนปิยกุล (2544) ได้ศึกษาการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนด้านการบริหารจัดการงบประมาณสาธารณสุขมูลฐาน อำเภอละหารทราย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การสนับสนุนจากภาครัฐ ได้แก่ การออกติดตาม ตรวจเยี่ยม ทำให้องค์กรชุมชนด้านการบริหารจัดการงบประมาณสาธารณสุขมูลฐานมีความเข้มแข็ง ผลงานวิจัยของอารีย์ เชื้อเมืองพาน และธนศศิวิชัยลำพันธ์ (2544) ได้ศึกษาการพัฒนากลุ่มสะสมทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน พบว่าการ

สนับสนุนจากหน่วยงาน มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มสะสมทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ผลงานวิจัยของธีระพล เหมะธูลินทร์ (2545) ได้ศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมในองค์กรชุมชนกลางเมืองในเขตนครพนม พบว่าการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ด้านเงินทุน วัสดุอุปกรณ์ ความรู้ทางวิชาการ ส่งผลต่อระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและองค์กรชุมชนเข้มแข็ง ผลงานวิจัยของ วิทยา จันทะวงศ์ศรี (2547) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยหลักที่สำคัญที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนคือมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ได้แก่ การประชุมปรึกษาหารือกับสมาชิกถึงการเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ของหน่วยงานภายนอกอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทำให้กลุ่มวิสาหกิจมีความสำเร็จ และผลงานวิจัยของ สุวณิช พิทักษ์ชาติ (2547) ศึกษาปัจจัยด้านสมาชิกที่มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การได้รับฝึกอบรม การได้รับข้อมูลข่าวสาร การได้รับวัสดุอุปกรณ์ ความรู้ วิชาการ มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน

2. การมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ J.M. Cohen and N.T. Uphoff (1980) มีสาระสำคัญว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมริเริ่มโครงการ ค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการ มีส่วนร่วม

ในการปฏิบัติการ การวางแผน การกำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินงาน และมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงาน ส่งผลต่อความสำเร็จการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสนั่น คระมัย (2543) ได้ศึกษาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนต่อการดำเนินงานประชาคมสุขภาพ ตำบลดอนมนต์ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนต่อการดำเนินงานประชาคมสุขภาพตำบล ได้แก่ สมาชิกมีส่วนร่วมกิจกรรมขององค์กร ผลงานวิจัยของธาดา วรธนปิยกุล (2544) ได้ศึกษาการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนด้านการบริหารจัดการงบประมาณสาธารณสุขมูลฐาน อำเภอละหารทราย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในด้านการบริหารจัดการงบประมาณสาธารณสุขมูลฐาน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนได้เข้ามาทราบรายละเอียดของงานงบประมาณและเพิ่มความรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง ผลงานวิจัยของธีรวัฒน์ เจริญราษฎร์ (2544) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของสมาชิกกับความสำเร็จในการดำเนินงานธุรกิจชุมชนของหมู่บ้านโลกชุมปูน อำเภอภูทอก จังหวัดยโสธร พบว่า การที่ชาวบ้านมีส่วนร่วมในธุรกิจชุมชนทั้งในเรื่องการระดมเงินทุน การเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของชุมชน ทำให้ชาวบ้านโลกชุมปูนมีความเข้าใจและสนใจในการแก้ไขปัญหากับการดำเนินธุรกิจชุมชนเป็นอย่างดีและถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้การดำเนินงานธุรกิจชุมชนมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้ในที่สุด ผลงานวิจัย

ของกิม ภคเมธาวิ และคณะ (2544) ได้ศึกษาการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรการเงินชุมชนที่มีคุณภาพในจังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า ปัจจัยที่ทำให้องค์กรการเงินชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์กรการเงินชุมชน ได้แก่ การออกกฎระเบียบกติกา รับผลประโยชน์ และติดตามตรวจสอบผลงานวิจัยของวิเชียร แสงโชติ (2544) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ที่มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์กร : ศึกษากรณีสมาชิกสหพันธ์สหกรณ์จังหวัดขอนแก่น พบว่าปัจจัยสำคัญที่มีต่อผลสำเร็จและความเข้มแข็งของสหกรณ์ คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหพันธ์สหกรณ์ ได้แก่ มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ ร่วมกำหนดแผนการดำเนินงาน ร่วมกำหนดข้อบังคับและการปฏิบัติ ร่วมควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงาน ผลงานวิจัยของธีระพล เหมะธูลินทร์ (2545) ได้ศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมในองค์กรชุมชนกลางเมืองในเขตนครพนม พบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในกิจกรรมองค์กรส่งผลต่อระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและองค์กรชุมชนเข้มแข็ง ผลงานวิจัยของวิทยา จันทะวงศ์ศรี (2547) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยหลักที่สำคัญที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน คือปัจจัยด้านสมาชิก สมาชิกมีเป้าหมายเดียวกันความพร้อมเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนร่วมแก้ปัญหา ทำให้กลุ่มวิสาหกิจมีความสำเร็จ ผลงานวิจัยของสุนิจ พิทักษ์ชาติ (2547) ศึกษาปัจจัยด้านสมาชิกที่มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ วางแผนร่วมในกิจกรรม

องค์กร ร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน

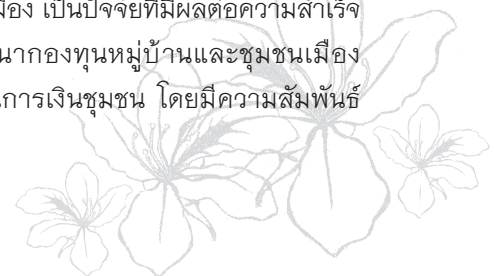
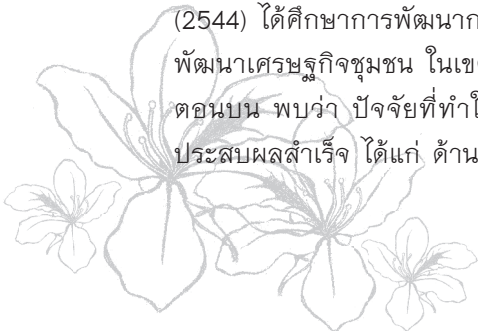
3. ความรู้ ความสามารถในการบริหารงานที่ดีของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีหลักการบริหารของ Luther H. Gulick and Lyndall Urwick (1937) สาระสำคัญว่า ความสำเร็จในการบริหารงานต้องมีการวางแผน การเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติ กำหนดโครงสร้างขององค์กรให้เหมาะสมกับงาน จัดบุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ศิลปะในการบริหารงาน การประสานการทำงานให้มีความต่อเนื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บังคับบัญชา และสามารถวางแผนควบคุมด้านการเงินและการคลัง ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงาน สอดคล้องกับทฤษฎีหลักการบริหารของ Henry Mintzberg (1973) มีสาระสำคัญว่าการบริหารงานที่สำเร็จผู้บริหารเป็นผู้แทนขององค์กรในการปฏิบัติภารกิจ มีความรับผิดชอบในการจูงใจ ชี้นำ สร้างความสัมพันธ์กับภายนอกองค์กร มีข้อมูลที่ทันสมัย สามารถให้ข้อมูล ประชาสัมพันธ์องค์กรในเรื่องนโยบาย แผนงาน การปฏิบัติงาน และผลการดำเนินไปสู่องค์กรภายนอก และมีความตั้งใจในการทำงาน รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา และบริหารทรัพยากรที่อยู่อย่างจำกัดได้ จะส่งผลสำเร็จต่อการบริหารงาน สอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำ P.G. Northouse (1997) มีสาระสำคัญว่า ผู้นำต้องมีลักษณะสำคัญ คือ ดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ให้ความเป็นกันเองในการปฏิบัติงาน แสวงหาความคิดและข้อเสนอแนะต่างๆ จากผู้ใต้บังคับ

ปัญญา และพยายามปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีที่สุด จะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สนั่น คะรัมย์ (2543) ได้ศึกษาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนต่อการดำเนินงานประชาคมสุขภาพ ตำบลดอนมนต์ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนต่อการดำเนินงานประชาคมสุขภาพตำบล ได้แก่ ลักษณะผู้นำคือผู้นำที่ได้จากการเลือกตั้ง มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับและเป็นผู้ประสานงานที่ดี ผลงานวิจัยของชาตรี เจริญศิริ และคณะ (2544) ได้ศึกษาการจัดการกองทุนชุมชนในตำบลเมืองจัง กิ่งอำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน พบว่า ปัจจัยผู้นำมีลักษณะน่าเชื่อถือ ชื่อสัตย์ เป็นที่ยอมรับจากสมาชิก ทำให้การจัดการกองทุนชุมชนประสบความสำเร็จ ผลงานวิจัยของ ภิรม ภาคเมธาวิ และคณะ (2544) ได้ศึกษาการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรการเงินชุมชนที่มีคุณภาพในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ปัจจัยที่ทำให้องค์กรการเงินชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้คือ มีผู้นำองค์กรมีความรู้ความสามารถในการทำงาน ผลงานวิจัยของวิเชียร แสงโชติ (2544) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ที่มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์กร : ศึกษากรณีสมาชิกสหพันธ์สหกรณ์จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีต่อผลสำเร็จและความเข้มแข็งของสหกรณ์คือ ลักษณะผู้นำมีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ กล้าตัดสินใจ แก้ปัญหาประสานงาน และจัดหาเงินทุนได้ดี ผลงานวิจัยของอารีย์ เชื้อเมืองพาน และธนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ (2544) ได้ศึกษาการพัฒนากลุ่มสะสมทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มสะสมทุนประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ด้านลักษณะของผู้นำ

องค์กร คือ มีความเข้มแข็ง และเสียสละ ผลงานวิจัยของวิทยา จันทะวงศ์ศรี (2547) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่าปัจจัยหลักที่สำคัญที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ได้แก่ สามารถสร้างแรงจูงใจ และทำให้สมาชิกรวมพลังดำเนินกิจกรรม รู้จักจัดลำดับความสำคัญของงาน ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ขจัดความขัดแย้ง ผลงานวิจัยของ นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์ (2551) ศึกษาธุรกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำของผู้นำธุรกิจชุมชนกับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน พบว่า ความเป็นผู้นำของผู้นำธุรกิจชุมชน ได้แก่ ด้านการเสียสละในการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาของกลุ่ม ด้านความสามารถในการติดต่อประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง ด้านการมีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะ

การสนับสนุนของภาครัฐด้านการฝึกอบรม การให้ข้อมูล ข่าวสาร การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และการติดตามตรวจเยี่ยม การมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และความรู้ความสามารถในการบริหารงานที่ดีของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นสถาบันการเงินชุมชน โดยมีความสัมพันธ์

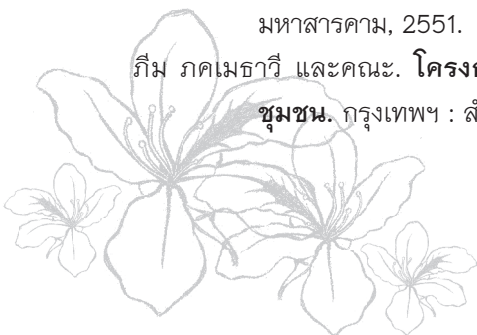

ระดับสูง จึงขอเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาดำเนินการสนับสนุนด้านการฝึกอบรม ให้ความรู้และให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ แก่ คณะกรรมการและสมาชิกสถาบันการเงิน ชุมชนสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน เช่น คอมพิวเตอร์ และการติดตามตรวจเยี่ยมสถาบัน การเงินชุมชนเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ คำแนะนำการดำเนินงานแก่คณะกรรมการ สถาบันการเงินชุมชนให้มีความรู้ความสามารถ ในการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชน สนับสนุนให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุน

หมู่บ้านและชุมชนเมือง ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมติดตามตรวจสอบ และร่วมรับผลประโยชน์ ส่งเสริมพัฒนา คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดียิ่งขึ้น และ ส่งเสริมให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองมีโอกาสได้มาพบปะแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองร่วมกัน จะส่งผลต่อความสำเร็จ ในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นสถาบันการเงินชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- ชาติรี เจริญศิริ. และคณะ. การจัดการกองทุนชุมชนในตำบลเมืองจัง กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544.
- ธีรวัฒน์ เจริญราษฎร์. ธุรกิจชุมชนวิถีทางสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาอำเภอ กุดชุม จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.
- ธีระพล เหมะธูลินทร์. การจัดการสิ่งแวดล้อมโดยองค์กรชุมชนแห่งหนึ่งในเขตเมืองนครพนม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.
- ธาดา วรรณปิยกุล. การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนด้านการบริหารจัดการ งบประมาณสาธารณสุขมูลฐาน อำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544.
- นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในเขต อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม, 2551.
- กัม ภาเมธาวี และคณะ. โครงการวิจัยเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรการเงิน ชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544.

วิทยา จันทะวงศ์ศรี. **ปัจจัยที่มีผลสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม**. รายงานการศึกษาดิฉัน ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.

วิเชียร แสงโชติ. **การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ที่มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์กร : ศึกษากรณีสหกรณ์สหพันธ์สหกรณ์จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544.

สนั่น คะรัมย์. **ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนต่อการดำเนินงานประชาคมสุขภาพตำบล**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543.

สุนิจ พิทักษ์ชาติ. **ปัจจัยด้านสมาชิกที่มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.

สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. **กองทุนหมู่บ้านที่พัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชน**. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2543.

อารีย์ เชื้อเมืองพาน และธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. **รายงานการวิจัยชุดโครงการเศรษฐกิจการพัฒนากลุ่มสะสมทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขตภาคเหนือตอนบนชุมชน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544.

Best, John W. **Research in Education**. New Jersey : Prentice Hall, 1970.

Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. Participation's Place in Rural Development Seeking Clarity through Specificity, **Word Development** Vol.3, No.8., 1980.

Gulick, Luther, **Lindon Urwick**. Paper on the Science of Administration. Clifton : Augustus M. Kelley., 1937.

Mintzberg, Henry. **Structure in Fives : Designing Effective Organizations**. Englewood Cliff, New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1973.

Northouse, P.G. **Leadership Theory and Practice**. Thousand Oaks, CA : Sage., 1997.

